Број 47. У Новом Саду у суботу 1. марта 1903. Година XXXVIII.

„Застава“ излази сваки дан осим понедељника и дана за светцем.

Цена је за Аустро-Угарску: на један месец 2 кр. 40 пот., на четврт године 7 круна. За Црну Гору, Србију, Немачку, Румунију, и за све остале стране земље на четврт године 10 круна.

Народним бројевима од петка цена је: за пола године 2 круне, на целу годину 4 круне.

Поједини бројеви стају 10 потура.

ЗАСТАВА

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

Издање: „Рада“ деоничарског друштва за издавање српских књига и новина у Руми.

За огласе плаћа се по 12 пот. од сваке врсте сваких ситних слова.

Дописи шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „Заставе.“

Уредништво и администрација „Заставе“ је у кући г. Јов. Т. Чавића, на пијаци.

Рукописе не враћамо.

Поједини бројеви стају 10 потура.

Прилике у Хрватској и Славонији.

= У Хрватској и Славонији сада је на дневном реду питање о одговору на ренунцијум угар. регниколарне депутације. Ренунцијум тај, стављајући се на становиште неприхваћања и оних, доста чедних захтева хрватске регниколарне депутације, поручује Хрв. и Сл. да има, са врло малим изменама у досадашњој финанцијалној нагоди, све остати по старом, или пак, да Хрватска напусти погодност § а 13. нагоде, па да се установи нов начин обрачунавања. Угарска регникол. депутација желела је, такође, да се сада обе депутације упусте у усмене преговоре, дочим је хрват.-славонска опет закључила, да се даде још један писмен одговор на ренунцијум, па онда тек да се пређе на усмене договоре. Писмен одговор треба да уследи тога ради, што ће хрват. и сл. депутација ставити сада још неке нове захтеве, наиме, да се нова финансијална нагода протегне уназад до оног времена, када су отпочети преговори за исту (1898. год.), јер је од тог доба уведено више финансијских закона, по којима су Хрватска и Славонија у својим автономним приходима оштећене најмање један милион круна годишње. Услед тога морала је хрв.-славонска влада, немајући довољно средстава за покриће автономних потреба, задужити се за ово 2 год. дана у министра финансија са предујмовима до 6 милиона круна, па се и тај дуг мора некако изравнати. На даље жели влада — у свом рођеном интересу, јер хоће да је чиновништво, које је у земљи једино подржава и одржава, примерно награђено, по томе и на даље са „системом“ задовољно — да повиси чиновничне плате, и да их изједначи са онима, како их је сада Угарска одредила. У ту сврху било би потребно бар 1·2 мил. годишње, а откуда би се то могло узети, када се годишњи прорачун, ево већ кроз неколико година, редовно свршава са дефицитом? Влада и владина странка је суц тога у врло великој неприлици, јер док с једне стране желе по сваку цену одржати пријатељске одношаје и везе са Угарском, која их подржава напуштајући иначе мирне душе многа и многа права земље и народа, морају опет, с друге стране, да се својски упну, да се повисе земаљски приходи, јер иначе наступа финанцијално банкротство, а то значи пропаст њихову, пропаст система. Ту, дакле, сада нема више шале, нити се даде у овим новчаним стварима онако „лепо“ управљати, и изигравати закон, као што се то на пољу тако зване „управе“ ево већ кроз 2 деценија чини.

Ту се ради о „бити, или не бити“, а у томе је систем, и странка му, врло — тугаљив. Само „бити, и остати“, то им је сад девиза. С тога им је врло, а баш врло добро дошло, што је и опозиција, истина са свим недоследно, јер напуштајући свој државно-правни програм, сложно устала у одбрану финансијалних права земље. Истина, да опозиција гражи више, наиме „господарску и финансијалну самосталност“, али опозиција мора много тражити, да би владина странка нешто постигла.

По Франковом рачуну приходи Хрватске Славоније изнашају неких 35 мил. годишње, од чега се за аутономне потребе земље истој само неких 8 мил. стављају на располагање, осталих 27 мил. пак да „прогута“ Угарска. Усљед тога је у земљи привредни застој, и културни назадак, пак је невоља и опште незадовољство, а господство Угарске над истом све се већма учвршћује.

У сврху протеста против тог ренунцијума, и да се траже самосталне финансије, био је прекјуче у вече у Загребу народни збор, на коме су учествовали највише ђаци и радници, дочим је грађанство било мање заступљено. На збору том (у дворани Кола), на коме је др. Деренчин изабран за председника, донесена је резолуција за самосталне финансије и — против војних предлога, односно против мађаризације заједничке војске. Добра би била та ствар, да је искрена, али овако, Беч је и опет знао употребити грофа Хедерварског — који никад не сме заборавити, да он није само „стожерник“ (Bannerherr) угарски, већ и витез Златнога Руна — да употреби Хрвате, да устану не против националних претенсија Угарске у погледу заједничке војске него, што тако иде Бечу у рачун, да се одржи заједнички карактер војске.

Опозиција ће удесити такве протестне зборове и у Вел. Горици (др. Брешћенски), и у Осеку, и по другим местима, а влада ће свуда то дозвољавати и трпити, не због народних тежња, које она угушује, него због Беча, а иначе, да није тога, не би она допустила, ни да се загребачки збор одржи.

И ми смо, са српскога гледиште, за проширење и побољшање финансијалних прилика у Хрватској и Славонији. али држимо, да оно, што се тамо сада у том правцу ради, не ће до жељеног циља довести. Баш на против, ако се шта — маленкост каква — и постигне, много ће више отуда имати користи систем, него сама земља. Појачањем финансијских земаљских извора само ће се систем учврстити, те ће онда моћи и на даље земљу „усрећавати.“ Дакле нити је било политички мудро, нити тактички пробитачно, нити са гледишта опозиционе конзеквентности у начелним питањима странке опортуно напустити, одједном, свој страначки принцип, а потпомоћи противника, и то таког, као што је тај систем, да се одржи и учврсти. Земља и народ много ће штетовати, што ће и на даље остати тај убитачан, тај апсолутистички, тај скроз безобзиран систем, који их је и досада тако уназађивао и упропашћивао, а од сада ће, када се учврсти још на 10 година, то још већма чинити. Требало га је пустити, да сада, овом приликом, „падне и пропадне“,

ПОДЛИСТАК.

ЈОСИФ ХОЛЕЧЕК.

1853—1903.

Велики духовни покрети у западној Европи при крају XVIII. столећа, силно утицаше на словенске народе, а нарочито Чехе, који од тог доба датирају свој препород (obrozeni). Под утицајем хуманитарних идеја Запада, а особито под утицајем Хердерове филозофије пониче међу Чесима словенска идеја, која за дуго постаде идеја водиља при буђењу успаваног чешког народа. Но јер је та идеја имала и сувише космополитичко-словенски карактер, није могла остати при јаче пробуђеној свести народној нетакнута. Хавличеково „Čech ne Slovan“ значило је потпун обрт у том правцу.

Но ово још не значи, да је тим обртом у развитку чешкога народа потрвен уједно и сам здрав основ те идеје, напротив њим је она само стављена на реалну, природну основу. На место дотадање сентименталности и романтизма о једном јединственом словенском народу, у који би се поједина словенска племена имала сасвим утопити и своју индивидуалност изгубити, на место дотадање сумње у своју рођену силу и моћ чешку, поче се најватреније проповедати и радити на образовању индивидуалности народне, поче се проповедати идеја о самосталној чешкој култури, о задатцима и послању чешкога народа, као дела Словенства, дела човечанства. У том учењу се скривају и нове основе словенске узајамности, словенске идеје. Не претапање у један јединствени словенски народ, него самосталан и индивидуалан живот, поред осталих словенских народа, који сви скупа чине једну већу целину сродних елемената, који узајамно утичу једно на друго, а тим и на културни живот и развитак целога човечанства.

Са свим је природно, да тако схваћена словенска узајамност, да такви погледи на живот и циљ народни сами по себи захтевају, да се исто свесније дела и утиче на оно, што се иначе несвесно збива, а то је што свеснији развитак специално народних особина и народне индивидуалности, као и што свесније утицање на живот и рад оне веће целине и свесно примање и обрађивање оних утицаја, који ће нам развитак најбоље унапредити, а то су у првом реду сродни, у нашем случају словенски, па тек онда мање сродни утицаји.

Један од радника на том и таком пољу и то један од првих и најодличнијих радника у братском нам чешком народу је и Јосиф Холечек, чије је име познато и далеко ван граница чешке му домовине, на словенском југу и словенском истоку.

Рођен у једном селу у југозападном куту Чешке, обдарен природом и физичком и душевном силом, однегован у здравој чешкој средини, није могао да не пође путем, који га одведе међу трудбенике и борце за чешку и словенску ствар, међу поборнике и неговатеље чешке силе и природности у животу чешкословачког народа.

Још као ђак почео је да мисли, како би могао помоћи своме народу и почео је да ствара циљ своме животу, који је после у току времена и створио, а који би се у главном могао овако формуловати: створити себи идеал о задатку и животу чешкога народа и свега Словенства и практично радити у духу тога идеала. Али то и извршити не беше лак посао. Схватити корењење, схватити основе душе једнога народа, једнога племена, завирити у душу човечју, решити циљеве његова живота, једном речју створити целога човека, решити његов проблем, значи и сувише огроман задатак себи поставити.

Стојећи пред тешкоћом и величином тога задатка Холечек није клонуо духом, а није ни скренуо са правога пута призивањем фантазије у помоћ при стварању тога идеала, него је пошао трудним путем студије и озбиљног рада. Марљиво поче да студира свој народ, његов живот, његову поезију, његове жеље и тежње; марљиво поче да студира словенске народе, а нарочито насељене на југу и њихово народно песништво; трућаше се да проникне што више у питања савременог знања и умења и најпосле предузимаше и разне омање испитивачке путеве по својој домовини, а и ван ње међу Словацима. Ти путеви, а нарочито његово пребивање у прашумској природи нирмавској буђаху и кристализоваху у њему осећања и мисли о законима здравога развитка човечанства, о природној култури и нарочито о задовољству

а да то не наступи, припомогла је много и — и народна опозиција. Чудна политика!

Нови Сад, 28. фебруара.

Захвалница из Србије. Уредник „Мађарорсага“ и посланик на угарском сабору Мартин Ловаси, додирнуо је недавно у угарском сабору источно питање и изнео је, како само Беч жели да подјарми источне народе а угарска политика несме да тежи за освајањем, него да задобије пријатељство источних народа а нарочито Срба. Београдски листови, колико нам је познато, донели су тај говор али не у целости. Нарочито нису донели оно место, где Ловаси говори о томе: ако би се већ морало стати на пут великој Србији, онда је доста да се задржи Босна и Херцеговина, ал нема смисла никаква операција у Ново Пазарском санџаку или даље.

Сад публицира „Мађарорсаг“ два телеграма из Ниша и Београда, који су потписали посланик Илићановић, министар Симић, Вукичевић адв. и други. У том телеграму захваљују Ловасију на његовом говору и одбрани, и желе да се умножавају добри суседи.

Посланик Ловаси сигурно мисли да се у Србији одушевљавају и за онај део његовог говора, где говори оно о Босни и Херцеговини, али колико ми познајемо струју у Србији, најтврђе смо уверени, да овде влада неспоразум.

Нови Сад, 28. фебруара.

Манифест руског цара о реформама. Руски званичан лист саопштава манифест руског цара. У њему цар изјављује да му је дужност да усаврши захтеве, које изискују од њега живот народни. Разна ровења, која су страна руском животу, раде против овог правца. Царева је воља да се задовоље потребе Русије, које су сазреле. При том ће се држати начела која су изнесена у руским захтевима, да је православна црква у Русији владајућа црква, али се уједно свима осталим конфесијама и свима који верују другу веру, осигурава слобода савести и богослужења То треба утврдити и треба продужити мере да се материјално стање православног сеоског свештенства поправи и да се оно већма посвети духовном и јавном животу паствe. Потребно је да се унапреди народно благостање нарочито благостање малога племства и ратара, јер су они ступови руског сеоског живота. Послови око ове ствари имају се издати на мишљење гувернијским конференцијама у које ће се позвати и они људи, који уживају јавно поверење Основ ових уредаба биће тај, да општински посед има да се одржи не такнут и да се пронађе пут како би се олакшало ратарима, да иступе из једне општине у другу. Неодложно је потребно да се укине јемство, које је тако незгодно по ратаре. Гувернијску и земску само управу треба проширити са општинском самоуправом. Треба тражити начина да општинска управа ради у заједници са православним црквеним општинама. (У Русији постоје место наших црквених општина парохијски старатељи.) Позивају се сви поданици да раде на томе, како би се учврстили морални основи породице, школе и јавног живота. И заповеда се министрима и главним чиновницима да подастру своја мишљења о овом питању.

Оволико царски манифест. Из њега се види, да је руски владар дошао до најдубљег уверења, како су Русији и данас потребне реформе, које би подигле народно благостање и дале народу већег удела у управи. Док не сазнамо поближе о појединостима тих реформама нисмо у стању о њима изрећи суд. Али се јасно види и сад, да по жељи царској те реформе не би имале бити у духу западних реформама. Нарочито нема спомена о парламенту него се мисли проширити руска „земства“ и учинити нешто за општинску самоуправу. Овај правац на путу реформама водио би од доле горе ал никако од парламента, који би после имао да даде правац општинској самоуправи. Изгледа да није много, што се хоће ал је свакојако нешто. Хоће ли то нешто задржати оно незадовољство и ровења, о којима је реч у манифесту, то је још питање.

Политички преглед.

Македонија. Арнаути против реформама. У околини Ђаковице држали су Арнаути скуп на коме су протестовали против реформама. Они су послали у Јилдис телеграм, у ком изјављују, да се султану стављају на расположење 20.000 Арбанаса, али да су одсудно противни реформама, јер су оне на њихову штету.

Бугарска Београдске „Мале Новине“ имају у једном допису из Софије међу осталим и ово:

„Данас у четвртак, 20. фебруара, као на дан одређен за интерпелације у народном собрању, нема седница услед тога, што се данас један од социјалистичких народних посланика, по имену Габровски, био спремио да интерпелише министра председника: с којим правом се меша кнез у унутрашње послове појединих министра и с којим правом он издаје непосредно заповести сасвим противне наредбама министара. Ради разумевања овога, ваља навести, да је бивши министар грађевина Константинов с тога и пао у немилост књежеву, што није хтео допустити, да кнез издаје такве наредбе које се косе са његовим наређењима. Говори се, да је овај социјалистички посланик хтео и многе телеграме кнежеве да репродукује у народном собрању, који би горње наводе најбоље илустровали. Сви су изгледи, да би ова интерпелација довела владу у врло незгодан положај. Ово би било у стању да још више уздрма већ и онако лабави положај данашње бугарске владе. Сви су изгледи да ће у идућој седници народног собрања доћи до јавних напада на владу, услед овог данашњег недржања седнице.

У велико се говори, како ће доћи до неизбежног рата између Турске и Бугарске. Пре 3 дана била су два упада турских пограничних војних трупа у бугарску територију. У једном сукобу од уторника погинуло је 7 турских војника, а 3 бугарских опасно рањени.

Данас се пронео глас, како је на јучерашњој министарској седници решено да се одобри накнадни кредит за министарство војно у суми од 10 милиона лева. Говори се да је министар председник Данев био противан оваквом решењу.

Француска. Нова жута књига. Публикована је и раздата посланицима нова жута књига о македонскоме питању после 3. јануара о. г Нотом од 3. фебруара бугарски дипломатски заступник у Паризу захваљује, у име бугарске владе, Делкасеу, на живој акцији Француске, да се уведу реформе у Македонији. Из жуте се књиге даље види, да је Делкасе наложио Констану, да одмах препоручи султану руско аустријски програм. Француски представник у Софији телеграфује 18. о м. да су одмах извршене објављене мере против македонских комитета и изгледа да су већ спасоносно дејствовале. Констан телеграфује 25 о. м. да изгледа, да је султан решен да изађе на сусрет руско аустријскоме споразуму.

У комори се развила дискусија поводом интерпелације о спољашњој француској политици. Милвоа пита, каква ће бити улога Француске на истоку, јер у Македонији предвиђа крваву драму; Бере изјављује, да нема никакве вере у султанова обећања о реформама у Македонији и да од султана треба потражити рачуна о почињеним злочинима; Пресансе је гово-

---

у правој слободи.

Дакле да поновимо још једном укратко, што смо напред рекли, чежња и осећај потребе науке, знања и познавања беху гонитељи и подстрекачи Холечекови у то доба на рад. Они га поведоше на путовања по отаџбини и Словачкој, и они га најпосле одведоше 1875. год. и на словенски југ. Но пре него што пређемо на сам тај његов пут ваља да споменемо, да је већ у то доба почео да ради на књижевном пољу. У „Svetozor-u,“ (1870) „Lunur u“ и другим чешким листовима почеше да се јављају омањи његови радови, који већ одаваху пут и правац свога младога аутора.

Као што споменусмо Холечек је 1875. г. пошао на југ. Ево шта он сам вели о том, путу у свом делу „Za svobodu:‘ ‚Svatá věc má vyvábila na jih, táž svatě věc me obrnila silou na cestách.‘ Дакле света ствар словенска (разуми и чешка) га је повела на југ. Пошао је да прибира материјал за дограђивање свога идеала словенског, односно чешког човека, човека који би имао да буде основа будуће словенско-чешке културе, који би имао, да изврши »obrod národa Žižkova,« који је крај свију националних жеља и тежња Холечекових.

На томе своме путу Холечек се заустави прво у Хрватској, али се ту не задржа дуго, јер ту не нађе оно што је тражио.

Пође даље и баш кад се спремало за поцеговину а одатле пређе у Црну Гору, и где, ту у нашим голим стенама нађе земљу тражену, у њима догради и учврсти силно основе свему своме будућем раду и мишлењу.

Патријархалан и јуначки живот тог дела српскога народа, незаражен ни добрим, ни злим странама модерне западне цивилизације, његов карактер, његов поглед на свет и живот, пружаше му много материјала за размишљање о старим Словенима и словенској души, а када плануше крвави бојеви, даде му се прилика, да на бојним пољима види ту душу у свој својој целини.

Плодови тога и другог (1882.) му бављења у тим српским крајевима су ова његова односна дела: »Bosna« у ‚Osvitu‘ »Junáčké kresby černohorské I- –III »Za svobodu“ I.—III. »Černa Hora v miru« I.—II. ‚Černohorské povidky‘ и многе друге мање ствари, као што су дописи и ратни извештају у ‚Narodnim Listy-ma,“ којима је он сада један од уредника и друго.

Осим тога је Холечек пропутовао и проучио не само већину српских крајева, него тако рећи и већину словенских. На свима тим путевима је вредно скупљао податке о животу, раду, тежњама и приликама дотичних крајева, свуда необичном бистрином и проницавнм погледом завирујући у најскривеније побуде њихових творевина и деловања и свуда ширећи и агитујући за своје идеје, нарочито о словенској узајамности.

у том правцу, да и не споменем небројене чланке новинарске, врло су многобројна и ја ћу се ограничити на набрајање поименце само неких најважнијих, а така су: ‚Rozmanité čtení‘ I-III. »Podejme Slovanu ruce«, ‚Rusko české kapitoly‘ (запљењено), »Zjezd na Rus« у свешчици, „Na Černou Horu a Černá Hora koncem véku“ (1899.), ‚Bosna a Herzegovina sa okupace‘ (1891.) и многа друга. — Осим тога је Холечек многе ствари преводио на чешки, међу осталима и многе наше народне песме, а исто су тако и његова дела много превођена и непрестано се преводе на руски, српски, пољски и немачки.

Кроз сва та набројана и она силна ненабројана дела провејава један дух, једна главна идеја, поред оне идеје словенске, а та је идеја ‚obroda národa Žižkova‘, али нигде није та идеја тако лепо, тако јасно изнесена, као у његовом најлепшем делу ‚Naši‘! У њему је Холечек изнео своју душу и свога чешкога, свога словенскога човека јасније него игде. У њему је изнео развитак и план идеје чешке и критику данашњих чешких ствари и рђавих страна и указао на опасности, које са њих прете.

Да проговоримо још коју о Холечековом погледу на свет и о његовом словенском, односно чешком човеку.

Као што смо видели цео Холечеков рад, цело његово напрезање и труд, ишао је за тим, да створи себи основу, филозофију за

рио о свирепствима арбанашких шефова и не верује у дејство аустро-рускога програма.

У СПОМЕН † КОСТЕ ТАУШАНОВИЋА.

Српско академско друштво »Зора« у Бечу прославило је у суботу 7. о м. спомен на Косту Таушановића. Пре подне му је давало у српској цркви парастос, на коме је присуствовало мал не цело српско бечко грађанство. У вече је била свечана седница у просторијама »Zum Kaiserhof«, на којој је говорио о животу и раду Јеврем Симић, правник.

Говорник нам карактерише, одмах на почетку, Косту Таушановића, овим речима: Коста се јавља као неуморан радник на економском препорођају и као ватрени борац на политичком преображају. За тим нам описује покрет, који је пре радикалне странке био, а који је основао Светозар Марковић и другови. Тај се, вели, покрет кретао поглавито у теоријским границама, врло ретко ступајући на практично земљиште. После тога долази радикална странка са осамдесетим годинама са практичним програмом. Овај покрет радикални није се разликовао у начелима од онога покрета, чију је заставу носио Св. Марковић, но је имао разлике у извођењу тих начела. Сем тога је он продро својом снажном организацијом у масу народну. За тим нам износи улогу, коју је играо Коста Таушановоћ у том покрету. Коста се сав био заложио око извађања реформа, да подигне благостање у земљи и да земљу у односима са другим државама учини што независнијом. Радио је на том са унапред прорачуњеном тачношћу. Прво је испитивао земљиште, па је онда сејао своје идеје, које су дубока корена свагда ухватиле. Набраја нам све творевине његове на привредном пољу. Додирује у своме говору Чебинчеву аферу и рад Костин у Загребу. За тим нам описује радикалну борбу за устав од 1886—88. Овој борби је претходила зајечарска буна. У њој је Коста осуђен на 20 година тавнице. Мукама, које је тада препатио, само је челичио свој дух. 1886. би Коста амнестиран. Принципе формулисане у радикалном програму требало је остварити, а земљу од рана, које је задобила под ударцима реакције, требало је залечити. Сада је највише обратио пажњу на рад Косте Таушановића у овом добу, у овом значајном времену, које је дало земљи устав, као плод дугогодишње народне борбе, устав, који је био верна фотографија политичких погледа, који су владали у српском друштву и који је отворио врата Србији, да уђе у ред савршених демократских држава европских. За тим прелази на 1894. годину, излажући стање у Србији, када је цела уставна грађевина срушена Устав, за који се годинама борило и радило, једним потезом пера уништује се, суспендује се, руши се. Износећи Владанов режим, вели, како је под именом угушивања политичке страсти, огласио рат свима носиоцима слободе. Учинио је упоређење у фигурама између тога режима и дахијскога. Као што су Турци 1813 пред Београдом истакли главе најзнатнијих Срба, тако је и Владанов режим пред Београдом изводио цвет народа српског пред преки суд. Ово је у толико горе, што није долазило од туђина, него од Србина. Прича нам о мушкој одбрани Костиној пред преким судом. Осликао је његове муке у тавници. Прича нам, како су непријатељи — видећи да му мукама не могу нахудити ни угасити љубав народну — окривили га да је учинио проневеру у београдској банци. Окривише њега, српскога Аристида, који је милијуне кроз своје руке протурио, па ипак, поред свег свога најскромнијег живота, увек сиромашан човек остао. Но Коста је доживио победу, доживио је, да се опет нађе у слободи, међу народом, кога је тако жарко љубио и коме је цео живот посветио. Но муке, које је претурио, свладаше овог дива и Коста испусти лане своју напаћену душу.

Ето, ово је у кратким потезима онај дивни говор, који је говорник својом појавом, пријатним гласом и необичном топлином још повећао. Утисак говора његова био је врло јак. У дворници је владала нема тишина. На лицима присутних јасно се читало саучешће, кад је говорник описивао муке Костине. Неколико пута је говорник прекидан са бурним: »Слава Кости Таушановићу!« На завршетку говора отпевано је »вјечнаја памјат«. За тим је говорник устао и позвао српску омладину, која је у Бечу заступљена готово из свију крајева Српства, да прими у своје руке ону свету заставу, којој су тако верно служили у Србији Коста Таушановић, у Војводини Светозар Милетић, у Приморју Сава Бјелановић и да омладина докаже, да дух та три великана српска још живи.

Са овим се завршило свечано вече у спомен Кости Таушановићу. Ово ће вече остати дубоко урезано у души свакога омладинца, који је присуствовао красном говору и достојанственој прослави овој. Прославу је отворио и затворио Радоје Јовановић, председник друштвени, оба пута се и он дотакао рада и правца Костиног са неколико топлих речи.

Износимо овај извештај са свечане прославе »Зорине« мало опширније зато, што знамо да ће мило бити целом Српству, кад види, како омладина уме да цени и уважава своје славне људе и борце за слободу Србинову и како им достојно признање одаје. **Шаца.**

Вести из места и са стране.

Изјава загребачких трговаца.

Највећи живући Хрват покрштени Чивут др. Јозеф Франк разметао се недавно у загребачком сабору, како је он са његовим синовима и једномишљеницима пригодом јесенашњих загребачких догађаја коло водио. — А међу своје заслуге убраја нарочито да је неколико загребачких Срба трговаца онда у новинама изјавило, да се не слажу са познатим чланком у „Србобрану“ и т. д. Ствар је донекле застарила, ал је бар сад треба извести на чисто. О томе нам пишу: „Три дана и три ноћи робе, глобе, плачкају се Срби трговци. — Власт им каже да их не може штитити, а агитатори и четврти дан навађују и ишту изјаве, јер ће иначе те ноћи сви изгинути. — И било би чудо да збиља неко потпише изјаву да се не слаже са неким новинарским чланком, којег ни читао није. Факт је, на тој изјави било је потписа трговаца; којих у оно време и не беше у опште у Загребу, већ су били још по разним купкама, и које-куд послом, а са којим се трговцима ваш нарочити изасланик онда у Загребу састао, ни један од њих није за ону изјаву ни знао, а још мање да ју је потписао. — „Заставин“ изасланик утврдио је напротив онда још да су н. пр. и за глумце две изјаве у редакцији „Обзора“ за подпис спремне биле. (Једна изјава за оне, који имају децу, а друга за оне без деце) па су цитирали глумце у редакцију да подпишу ма коју од тих изјава, или..... Они су потписали. — Три ноћи и три дана влада анархија, Чивути и језуите преотеше маха, њихово је царство, а ко је знао и знати могао, шта ли ће тек бити? А сад се највеће потриоте Франк и т. д. размећу и хвале са јунаштвом великим, које су починили, а све за спас домовине.

Жалосни подаци.

Изашла је за месец јануар званична статистика о томе, колико је угарских житеља у том месецу напустило своју домовину и потражило нову. И како се вели, изневерило је своју домовину с тога, што у њој не може да нађе за себе и своје хлеба и зараде. Невоља и глад, оскудица и беда гоне га дакле да потражи нову „сретнију“ постојбину. Из те се званичне статистике на жалост види, да број исељеника не опада, већ на против из дана у дан расте. Ево бројеви па нек говоре. Из уже Угарске издато је у месецу јануару ове године свега 8276 путних исправа, у њима је заведено још 829 сапутника. Највише се иселило: Из Фогарашке жупаније (800), Брашовске (794), Чик (636), Б. Бодрог (529), Сибињ (267), Абаујторна (351), Сепеш (336), Угоча (324), Шарош (286), Сатмар (247) и т. д. Од вароши је у првом реду Будимпешта (254), па Нови Сад (23), Темишвар (21) и т. д. За Америку је издато 4057 путних исправа, за Румунију 2613, за Европу у опште 2390. У Хрватској и Славонији издато је месеца јануара свега 4325, и то за Америку 2454, за Босну и Херцеговину 1098, а за Европу у опште 558. — Крајње је време да се позвани окану шовенске политике и сву своју снагу употребе на то, да житељима ове домовине олакшају њихову тешку животну борбу и омогуће им опстанак у рођеној домовини њиховој. Но опомињемо свакога да не напушта олако своју домовину, јер ни другде не тече мед и млеко. И ми смо доносили, како многи од оних што се иселише у Америку, проклињу и онај час, кад су то учинили.

Осуђени трговци с девојкама.

Будимпештански листови доносе, да је тамошњој тајној полицији једва пошло за руком, да уђе у траг једној препреденој трговини с девојкама. Тај срамни и прљави занат вршила је породица Хиршфелда Антала. Он и жена му били су главни фактори у томе. И за чудо та „часна“ породица важила је у престоници као угледна. Тајној полицији одавно је било пало у очи тајанствено кретање те „часне“ породице док је не ухватише на делу, кад је хтела две лепе и младе женске да одведе у Русију, наравно под изговором да им је нашла поштено и добро место. Ухватили су их заједно с девојкама на станици. Истрагом се доказало да је ова „угледна“ Хиршфелдова породица већ давно водила ову срамну трговину. И суд је осудио Антала Хиршфелда и жену му на двомесечни затвор и глобу од 600 круна. — Свакако блага казна за оваква срамна недела.

Гроф Лав Толстој.

По поузданим вестима из Курска стање здравља Толстојева толико се побољшало, да песник већ прима посетиоце, иде у шетњу и бави се читањем. Корак Толстојеве супруге, грофице Софије против тако званих руских модерних писаца, о коме се сад у Русији много говори, учињен је, вели се, утипа-

---

што то обично бива, пуни негација, скепсе, сатире. Наилази на сваком кораку мане, зла. Њих су пуни Чеси, пуни Словаци, пуни Црногорци и Херцеговци. Али он зато ипак не пада у мизантропију, не мрзи. Истина пекуга ти недостатци, али их он по сваку цену гледа да упозна, јер упознати, сазнати право стање ствари, значи упознати и сазнати и мане. Или зар може лечник да лечи непознавајући болест? У својој критици тих мана он је често оштар, немилостив. Нашу традиционалну бесмислену неслогу, назива глупошћу, која диже брата на брата на радост наших непријатеља. Али исто тако види и наше добре стране, које неуморно проповеда и неуморно шири. Неуморна сила индивидуалности, која се огледа и у брижљивом неговању народнога језика, дубина духа религиозног, наклоност самосталном стварању живота моралног, марљива радиност, бистрина духа, наклоност к самопожртвовању, а нарочито храброст, спојена са добротом и благошћу осећаја, то су по њему врлине, које словенску душу красе.

Он проповеда, да је словенски човек, човек цео. Герман то није, он је тип једностран. Оне побројане врлине, које све Герман нема, чине Словена целим. Због тих врлина и чекају Словена велики задатци у историји човечанства, које му и проричаху и проричу многи и многи, почевши од Хердера, чешких панслависта и руских славјанофила, па до данашњих обожаваоца Словенства на западу Европе.

Две стране, две природе су спојене у словенском човеку. Једну нам износи Холечек пред очи у Марку Миљановом, а другу у чешком сељаку Којану. Марко је носилац стране активне, а Којан стране пасивне. Марко Миљанов даровити, велики војвода и страшни касапин Турака, а сељак Којан, мирни, издржљиви радник у тишини, удубљен у своје мисли о животу и дужностима — то су једна целина, целина словенског човека. То је позитиван дар Холечеков чешкој и словенској литератури и знању.

Овај чланак не би био потпун када не би још споменули, да нико можда у словенском и страном свету није толико проучавао српски народ и да нико можда не познаје у том свету, па зацело мало њих у самом Српству тако живот и душу Србинову као Јосиф Холечек. Његови списи о том предмету права су ремек дела, што се тиче истинитости и дубине онога, што износи и могу нам као ретко који послужити кад хоћемо, да сами себе што боље упознамо. За то, као и за оно, што је Холечек, као упознаватељ, ширитељ и прослављач српскога имена и Српства у словенском и страном свету учинио, и напослетку нарочито за његово директно и индиректно заузимање за Српство и за његова света права, српски народ ће му бити вечито захвалан и благодаран и молити се свевишњем, да га још дуго и много поживи на срећу и утеху свога и српскога народа, као и свега Словенства.

Златни Праг. **К.**

јем грофа Толстоја, који је, као што је познато непријатељ јаког реализма у књижевности, који је осудио чак и Золин реализам. Тај корак грофице Софије у овом је: Међу модерним Горкијевим ученицима у Русији заузима одлично место новелиста Леонид Андрејев, који живи у Москви. Тај Андрејев написао је скоро једну новелу под насловом „У магли“, у којој он описује унутрашње борбе мушке омладине. У Толстојевој породици, где се будно прате појаве модерне литературе, та Андрејевљева новела је јако осуђена. Грофица Софија упутила је „Новом Времену“ једно подуже отворено писмо у коме је у име руског женскиња устала против свих Горкијевих ученика и оштрим речима осудила Андрејевљево књижевно дело. Она је означила стазу којом су пошли Горкијеви ученици, као стазу деморализације и негације божанских и естетичких начела. То писмо грофице Софије било је написано ватреним језиком. Листови доносе многе дописе, у којима се писис грофице Толстој означава као одважно дело једне руске жене. Али у Русији су мишљења, да то грофичино писмо није објављено без Толстојева одобрења. А то коказује, да седи песник живо прати сва питања.

Леп пример.

Радници једне фабрике у Генту, кад је фабрикант пострадао и кад су повериоци фабрику затворили, изјавише пред судом да су они вољни повериоце измирити, ако фабрика под истим господарем и даље узради. Да би то омогућили, они су се обвезали, да ће свакога дана радити један читав сат за рачун отплате дугова, а како их је 750 радника било, то се лако дало израчунати за које би се време дуг фабрички измирио. — Доиста један колико леп, толико и јединствен пример радничке преданости за свога хранитеља.

† Петар пл. Јурковић,

велики жупан жупаније сремске и града Земуна, умр'о је напрасно јуче по подне, неколико дана само, иза, како му је умрла супруга Александрина, рођена Бањанин. Родио се 1856., па је био прво у судској струци, и као секретар код владе (одел за правосуђе), а по томе је године 1891. дошао за сремског поджупана. Када је Ервин пл. Чех постао министром, заменио га је Јурковић 1899. године на сремској жупанској столици.

Везув ради.

Из Портиција јављају, да је везув почео последњих дана јако да ради. У малим размацима времена лижу из кратера грдни пламени стубови. Потреси земље се непрестано осећају. У околини везува јасно се осећају подземне експлозије и потмуле грмљавине. Избацивање везува пружа ванредне призоре.

Нов серум против сушице.

Како из Беча јављају, чувени професор Беринг, који је пронашао серум против дифтиритиса, држаће у Бечу предавање о свом новом пронађеном серуму против сушице. Пошло му је за руком до сад да многу заражену телад излечи од сушице, па хоће сад да окуша своје сретство и на људима. Сви бечки лечници и стручњаци радознало ишчекују ово предавање Берингово.

Званичење у српској учитељској новчаној задрузи.

Према најновијем решењу управе српске учитељске новчане задруге, званични часови одржаваће се у поменутом заводу: *уторником и суботом од 5—6 сати после подне и четвртком од 10—12 сати пре подне.*

Објава годишњег вашара.

Идући новосадски годишњи вашар одржаће се 8. (21.), 9. (22) и 10. (23.) марта ове године, на који се свињи и остала марва из таких места, где не влада марвенска болест (изузевши Хрватску и Славонију) дотеривати може.

Позив на претплату. 1. марта о. г. отварамо нову месечну претплату на „Заставу“. Цена је на месец дана 2 круне 40 пот. Уједно учтиво умољавамо наше пошт. претплатнике којима крајем фебруара истиче претплата, да изволе исту за времена, за месец март обновити, како не би у шиљању листа до прекидања дошло.

Администрација „Заставе“.

Брзојави „Застави.“

Стигли 28. фебруара

Поверљива наредба жупанима

Будимпешта. Званично се побија она распростртa вест, да је влада упутила поверљиву наредбу жупанима, да спрече зборове и одашиљање депутација против војних предлога.

Из сабора.

Будимпешта. Министар председник подноси законски предлог по коме је престолничка конверзија дугова слободна од порезе и биљега. У продуженој дебати о војсци износи Седеркењи (Угроновац) историјски развитак заједничке војске.

Реорганизација артиљерије.

Беч. Са увођењем нове хаубицове батерије на јесен предузеће се и намишљена реорганизација артиљерије.

Младочеси и опструкција.

Беч. Младочешки је клуб после жестоке расправе закључио, да не опструира против првог читања предлога о поравнању. Због тога хоће Форт и Грегр да положе мандате.

Прогањање муслумана.

Сарајево. Окружни суд у Травнику издао је оптужницу противу Шерифа Арнаутовићу и оптужује га ради велеиздаје. Главна расправа одређена је у понедељак 16. марта по новом. Поуздано се зна да је земаљска влада президијално наредила окружном суду да Шерифа свакако осуди и у затвору задржи. Затим одмах да затвори и остале угледне мусломане које је заплела у тој истрази. Све сведочбе које је суд добио о Шерифову владању те су биле у корист Шерифову, суд је уклонио и неће их на расправу изнети.

Међу мусломанима влада велико огорчење и узрујаност.

Трговина.

НОВИ САД, 27. фебруара 1903. г. Пшеница прве каквоће нова 7 фор. 60—— н. Пшеница средња 7 ф. 40—50 н. Пшеница лакша роба 7 ф. 10—30 н. Пшеница — ф. — н. Јечам 6—- ф. Зоб 5·60—80 ф. —— н. Кукуруз у зрну 6 ф. 10—30 — н. у зрну нови — ф. ——— у клипу — ф. ——— н.

Маст 78 фор. Сланина сува 76 фор. дебела паљена 76 фор. Све од 100 килограма.

Свињи угојени тешки	47—49 нов.	живе
„ средњи . .	45—46 нов.	мере
„ лаки . .	40—44 нов.	

*

БЕЧ, 10. марта. 1902. пор. (Оригинални извештај за марвеног вашара на св. Марксу од фирме Т Вајић и Ђ. Остојић.) На данашњем вашару било је пријављено 10467 к., дошло је 5330 к. млађе врсте 5137 к. угојених мађ. соја. — Свега —— к. дотерано.

Трговина је била трома.

Продавало се:

Прима роба	117—119	пот. изнимно 120 пот.
Средња „	112—116	„
Лакша „	104—110	„
Сремска „	112—115	„
Назимад „	74—92	„

Цена је сланини 136—140 кр.

„ „ масти 142—146 кр. Све од 100 кгр.

*

Вашар рогате марве.

На данашњем вашару рогате марве беше дотерано свега 4520 комада, од којих беше 3573 угојених и 947 комада мршавих.

Трговина је била живља.

Немачке прима —	82—90 пот.
Слабије — — —	68—80 „
Мађарске прима —	70—78 „
Средње — — —	60—64 „
Бикови немачки прима	62—70 „
Бикови немачи слабији	50—62 „

од 100 килограма живо мерено, изузимајући потрошарину.

*

Званична белешка будимпештанске берзе.

27. фебруара (12. марта.)

Поред умерене понуде и слабе прође цена је стара. — У промету је било 14.000 метарских центи.

Пшеница банатска, продано 560, каквоћа по хектолитру од 76 до 82 цене од 50 килограма — од кр. — пот. до 8 кр. — п. мотиска, продано 3000 м. м. каквоћа по хектолитру од 78 до 82 цена од 50 килограма од 8 кр. 15 пот. до 8 кр. 45 п. пештанска, продано 1500 м. м. каквоћа по хект. од 79 до 80 цена од 50 килограма од 7 кр. 80 пот. до 8 кр. 30 п.; бачка, продано 100 м. м. квк. по хкл. од 76 до 78, цена од 50 кр. од — кр. — п. до 8 кр. — п. Све на три месеца.

Раж, продано 1300 м. м. цена од 50 кгр. од 6 кр. 80 п. до 6 кр. 92 п.

Јечам, продано 200 м. м. од 50 кгр. од 0 кр. — п. до 5 кр. 80 п.

Зоб, продано 200 м. м. цена од 50 кгр. од 6 кр. 37 п. до 6 кр. 42 п.

Кукуруз продано — цена од 50 кгр. од — кр. —— кр. — п.

Репица, цена од 50 кгр. од 10 кр. — пот. до 10 кр. 50 пот.

Преја, од 5 кр. 75 п. до 6 кр. — п.

Маст, 50 кгр. 79 кр. — п. до 79 кр. 50 п.

Сланина, 50 кгр. 66 кр. 50 п. до 67 к. 50 п.; сувана 69 кр. 50 пот. до 70 кр. 50 п.

Шљиве, босанске 50 кгр. од — кр. — п. до . кр. — п.; славонски пекмез 50 кгр. — кр. — п. до — кр. — п. српски пекмез — кр. — п. до — кр. — п.

*

Течај златног и сребрног новца на будимпештанској берзи.

Дукати	11 кр. 32 п.
Наполеондори (20 франака)	19 кр. 11 п.
Угарска златна рента (од 100 круна) . .	121 кр. 25 п.
Угарска крунска рента	99 кр. 40 п.
Аустријска златна рента	121 кр. 30 п.
Немачке државне марке (од 100 мар.) .	117 кр. 17 п.
100 унци сир. (мењачки курс у Лондону)	240 кр. 40 п.

Терминска продаја (шлусови).

Жито за април 1903.	7·65	7·66
Раж за април 1903.	6·76	—6·87
Зоб за април 1903.	6·10	—6·11
Кукуруз за мај 1903.	6·17	6·18

ПОЗИВ

у

IV. РЕДОВНУ ГЛАВНУ СКУПШТИНУ

СРПСКЕ ЗЕМЉОРАДНИЧКЕ ЗАДРУГЕ

(удружење са неограниченом одговорношћу)

→ У ПАРАГА ←

која ће се одржати у уторак 11. (24.) марта 1903. год. у 8 сати пре подне у задружном стану са овим

ДНЕВНИМ РЕДОМ:

1. Избор перовође за ову седницу и два члана за оверовљење записника.
2. Поднашање закључног рачуна (Биланса) за год. 1902. са извештајем управног и надзорног одбора.
3. Давање разрешнице управном и надзорном одбору и пословођи.
4. Избор управног одбора на 3 године.
5. Избор надзорног одбора на годину дана.
6. Избор једног члана на главну скупштину Савеза и Централне касе у Загребу и
7. Евентуални предлози.

Из седнице управног одбора „Српске Земљорадничке Задруге (удружење са неограниченом одговорношћу) у Парага“ држане 1. марта 1903. г.

Александар Тошић пословођа. **Стеван Алимпић** председник.

173 1—1

Стечај.

Код **Румске штедионице** отвара се место једног **млађег помоћника** са годишњом платом од К 1200·— који би у главном вршио дужност подкњиговође.

Компетенти који имају стручну спрему нека поднесу молбу управи најдаље до 10. априла о. г. по рим.

Узеће се у обзир особито они молитељи, који су већ практично радили у ком новчаном заводу.

Рума, 10. марта 1903.

Управа

СРПСКЕ ШТЕДИОНИЦЕ.

172 1—3

Бојадишите код куће!

FLOX

боја за штофове, законом заштићена бр. 17060/1. Једино средство за бојадисање, са којим се може код куће без тешкоће

За неколико минута

све врсте штофова, било то свила, памук или вуна, као и готове хаљине, (а да се не парају) пре бојадисати. Тако бојадисани штофови остају постојани и не шкоди им светлост и добивају после бојадисања сасвим нов изглед.

„**Flox**“ је чист од отрова и не каља ни руке ни суд.

Цена једном омоту за 40 метера штофа —·**70 потура,** за црну и загасито плаву боју са *10 потура* скупље.

Главно отправништво

HUGO POLLAK,

Wien, VI. Wallgasse 34.

Стовариште у Новом Саду: код

ОСКАРА КЛАЈНА. 170 1—6

Под земљом.

Прича

В. И. Немировић-Данченка.

(Наставак.) (14)

8.

Целу је недељу провела Аниша у „лули“. Језа је све јаче подилазила и више пута је будак испустила из руку. Глава јој је горела, и она је видела и чула чудновате ствари. У опште и није била више у омраженој „лули“, већ у својој колеби, а њена оба изгубљена сина, Јеврем војник и онај други, који је са барком отпловио, дошли су кући. Знала је добро, да се овај други удавио у реци Болванки, догодило се то једног пролећа при великој води, када му се утопила барка са целим теретом, а и он је с њоме пропао, а кад је вода опала, нису нашли његов леш. И сад је опет кући дошао, здрав и весео, и хитро јој је пошао у сусрет. А она стоји поред огњишта и кува, пече и пржи сваковрсну закуску у име сретна доласка, јер Богу хвала, она има у кући свега у изобиљу, њен покојни муж оставио јој је за собом више добра но што је могло требати. Аниша редује на огњишту, а црвена је као рак од топлоте и вредноће, и тад је попрскаше опет ледене капље муља и она дође к себи.

Врло је мало урадила до вечери, тако мало, да би боље била урадила да се оканула посла. Међу тим у јутру се осећала већ нешто боље. Приличила је једном од оних кржљавих дрвета степе, који немају на себи скоро ни листка. Олуј га пригиба све до земље и ломи му и последње суве гране, да у снегу и леду стоји као го, изумр'о пањ. Али тек што почне сунце да греје, ал он ненадно диже своју главу и први је који се пупољцима окити. Сиротно му је до душе лишће — али је нежно и сочно, и купа се у сунчаној светлости, да свака жилица блиста као злато.

Пукотина у којој је Аниша радила, није имала више у себи руде. Почела је на другом месту да копа, и нашла је са свим неочекивано на нов, богат извор. Срце јој је било готово застало испред ненадног открића. Није морала више лежати, већ је могла и стојећи радити. Али сад само језик за зубе, па ни суседу ни речице рећи! Он ће рећи другима, и неће трајати дуго, а ови ће се сложити, да једна жена тако велике среће није достојна. Одузеће јој „лулу“ и даће јој гору за њу. И не може ни за зло узети, та и њима је доста тешко.

Језа је хвата још увек а глава јој је тежа но икад.

Али Аниша је савладала своју бољу.

Посао је сад ишао лакше од руке. Руда је била честа, а она није морала више да копа мрачан ходник; жижак је могао поред ње горети, и лакше се дисало у чистијем ваздуху. Да је пре нашла на ово благо! Коликих би само мука била поштеђена. Руда је била добра и богата у металу. И надзорник је шта више похвалио за то.

„Видите ли Анишу, та уме, достојна је својега човека“.

Прве недеље накнадила је све пропуштено. Могла је својој ћерчици да прибави топлију одећу и помишљала је на то, да за вретено изнајми једног радника, да би јој Сењка могао доле помоћи, док траје те добре руде. Само се једног бојала при томе, тајна ће њена на тај начин бити проказана.

Међутим је и зими дошао крај. Са југа дувао је топли оживљавајући ветрић, као пријатељски поздрав из сретнијег небесног дела. Зрак се преливао из плавичастог у ружичасто и обратно, но над свима бојама још је лежао провидан мрк вео, а облаци су изгледали да се купају у угаситом плаветнилу. Дани су постали дужи. Сада се тек хватао сутон, кад је Алиша кући ишла, а кад је јутром стајала пред мрким јазом, жута пруга на истоку објављивала је, да ће сунце у скоро разгрнути ноћни вео и свој први поглед бацити на овај Божији свет. И опет после многих недеља могла је Аниша видети давно жељене звезде на хоризонту у златном сјају залаза, кад је сама кући ишла. Како јој је само годило ово кратко по часа, како су јој се сјале већ у пола ослепеле очи и како се радовала лепоти сунца, кад се рађало и кад је умирало. Бог нека даде да и даље иде овако! Доста је било беде. Сад је имала наде да дечка изучи а малу да однегује. Бог нека их благослови обоје.

Сењка је могао сад већ сам да влада вретеном, те је могла кад и кад малу и код куће оставити, да се са осталом децом сигра, на сеоском друму. Сиротица, и тако није познавала детињство.

Средином марта било је неколико врло топлих дана. Аниша је морала да гази кроз дубок, у пола отопљен снег. Беле гомилице, које је ветар био нанео на грање, отопиле су се, да су кржљаве букве биле као у води. Лед на речицама преливао се као смарагд, а вода је све новом снагом лизала и сипала по њему.

Прошла је још једна недеља дана.

„Ту је скоро и Ускрс“, рекла је Аниша радосна, јер га овог пута није чекала са празним рукама. Посао је радосно напредовао, нарочито последњих дана. Незасићена пећ, потрошила је сав свој прибор и сад је требало нов створити. Иван Фомић био је чак вредним радницима обећао двоструку награду. Морао је то учинити хтео не хтео, јер су се људи у пролеће и у лето обично раштркали по својим њивама.

Свршиће се.

Изјава.

Све оно, што је 21. и 22. броју »Браника« против мене изнесено изјављујем, да је злонамерна подвала и подла денунцијација, коју иоле озбиљнији лист ни штампати не би хтео.

Прослављеном дописнику поручујем, да би паметније урадио, када би пред својом кућом чистити почео, јер тада — надам се — не би шале доспео мени »дебеле цигаре« палити и »стиву лулу« пунити!

У Молу 23. фебруара 1903.

Душан Јосимовић
парох.

ПРИПОСЛАНО.*)

Многопоштовани господине уредниче!

Пошто ме Ваш безимени дописник „из Лике, о избору личкога проте“, отштампаном у „Застави“ бр. 39. од 20. фебруара т. г. именице напао, то Вас најучтивије молим, да у атар истине и правице у велецијењену „Заставу“ пустили уврстити следећи мој исправак.

Није истина да сам „као конзисторијалац допринео, што сам више могао, нереду у овом владичанству“, — а није истина ни то, „да сам у својој околини омражен, као ни један други свештеник“; такође није истина ни то, „да сам под истрагом ради профанисања највећих светиња хришћанства“; нити је истина, да сам застрашивањем, да ћу бити именован, ма добио 4 гласа, и другима средствима добио 30 гласова“ итд.

Отворено и без завора могу казати па и доказати, да су све то просте и паклене клевете, за које би се и задња пиљарица постићети морала, те која је индигнацијом од себе одбијам.

На против истина је то, да сам ја као конзисторијалац свагда савјесно настојао и радио, да се закон и правда поштује и врши, и да свако своје дужности савјесно испуњава, у коју сам сврху доста лијепих предлога донио, па сам и сâм свагда свеколике своје пастирске и патријотске дужности тачно и савјестно вршио, чим сам љубав и поштовање, не само код својих, већ и странских парохијана и најуваженијих људи у читавој околици у највећој мјери задобио.

О каковом „застрашивању и недопуштеним средствима“ око избора нисам ни помислио, а камо ли се тим разметао и служио, а што су други говорили и чинили, ја зато не одговарам.

На остале тврдње и наводе дописникове, које су такође изврнуте, нећу да се обазирем, пошто ме се директно не тичу.

У Петровом селу личком, дне 22. фебруара 1903.

Поштовањем
Јово Трбојевић,
парох присједник конзисторије.

*) За ствари под овом рубриком не одговара уредништво ни у ком погледу.

ПОЗИВ НА ПРЕТПЛАТУ.

Са многих страна питају ме: Са каквим ће словима бити штампан **Сборник**; какав ће бити типик и какав речник? — Пошто ми је немогуће сваком посепце одговорити, то овим путем јављам свима, да штампа са крупним словима на сатинираном папиру износи 13610 круна; са ситнијим словима износи 6062 круне. — Типик ће бити потпун, а речник биће онолики, колико је за Сборник потребно. Према претплати биће и слова.

Цена је Сборнику за претплатнике 5 круна, иначе 6 круна. — Пошто се досада толики број претплатника пријавио, да не могу у штапу дати, поново молим све пријатеље црквеног појања и наших вероисповедних школа, да ме са претплатом потпомогну и да се потписаном пријаве дописницом до наших Благовести, да би Сборник до септембра готов био; јер треба најмање четири месеца да Сборник из штампе изађе — Сва имена претплатника биће штампана на свршетку књиге, да се види ко потпомаже вероисповедне школе; а биће ми врло жао, ако будем рукопис морао продати. — 25% уступам на већ у пређашњем огласу одређену циљ.

Ср. Карловци, 1. марта 1903.

Јевта Бајин,
учитељ.

150 1—3

Очигледна је истина, да наша публика доста чита: томе су доказ толики политички листови, толики књижевни и стручни часописи и толике књиге, које одржава наша читалачка публика. Ослањајући се на ту истину, ми смо прегли да у читавоме низу јевтиних и укусних књига, дамо читаоцима лепе и пријатне забаве, пружајући им лепе преводе, који ће излазити под општим називом

ЛЕПЕ ТУЂИНКЕ

Тај је назив код нас већ одомаћио пок. Вл. М. Јовановић, омиљени песник српски, а ми га овде узимамо као стално име преводној библиотеци белетристичној.

Лепе туђинке излазиће учестано, сваке недеље, и свака ће књига бити за себе целина, т. ј. у једној ће књизи бити свршене све штампане ствари.

Лепе туђинке доносиће само одличне преводе лепих приповедака, новела и романа из туђих литература.

Књижарска цена ће појединим књигама бити 0.50 дин. а у продаји и претплати само 0.20 дин. Свака књига биће од три штампана табака, на финој углађеној хартији.

Лепе туђинке могу се и у Београду и у унутрашњости добити код продаваца новина.

Ко би хтео да добија све књиге одма и непосредно, треба да пошље унапред 5 динара, па би му се свака књига слала одмах, чим из штампе изађе. Кад претплата истекне, треба је обновити.

Куповањем ових књига, сваки ће лако и јевтино доћи до лепе библиотеке.

Прва књига изаћи ће кроз који дан.

Продавци добивају 30% рабата. Новац имају да полажу сваких 15 дана. Књиге се неће примати натраг, зато сваки продавац треба да тражи само онолико књига, колико може продати.

Претплата, поручбине и новац шаље се Књижари Драгише Лапчевића у Београду. Цветни Трг,

Бр. 74./1903.

Објава.

Управни одбор за руковање ритским земљама јавља, да ће на јавној лицитацији од дана лицитације па до 1. септембра, односно 15. октобра, за каћски рит до 1. новембра 1903. за готов новац под закуп издавати ритске земље које је ритска управа од конзорције примила.

1456 јутара оранице у чурушком риту I. заливу.

420 јутара оранице у надаљском риту I. заливу.

730 јутара оранице у госпођиначком риту I. заливу.

1100 јутара оранице у жабаљском риту I. заливу.

302 јутра оранице у жабаљском риту II. заливу.

490 јутара оранице у каћском риту VI. заливу.

682 јутра оранице у горњо-ковиљском риту VI. заливу.

154 јутра оранице у доњо-ковиљском риту VI. заливу.

Лицитација ће почети на лицу места у 8 сати у јутру и то:

13. (26.) марта 1903. почиње у чурушком риту и непрекидно прелази у надаљски затим у госпођиначки рит.

13. (26.) марта 1903. почиње у жабаљском риту у I. заливу, затим у жабаљском II. заливу.

13. (26.) марта 1903. почиње у каћском риту.

17. (30.) марта 1903. почиње у горњо-ковиљском а затим у доњо-ковиљском делу рита.

П. Т. позивају се у одређено време на лице места.

Местне власти умољавају се, да ову објаву у месту за времена обнародују.

У Тителу, 24. фебруара 1903.

Милошев
подпредседник.

147 2—3

Моде мануфактурна трговина
НЕСТОРА П. СИМОНОВИЋА
У ИРИГУ

потребује једног старијег и једног млађег спомоћника; ступити могу одма. 167 1—3

ПОТОЧАРА-ВОДЕНИЦА

са ваљком удешена. Здање је двоспратно, те се може и за парну млину удесити. Налази се средини места код Петроварадина. Обратити се на власника

Хајнриха Шнајдера
у Каменици (Срем).

166 1—3

Брезови балзам дра Ф. Ленђела.

Сам брезови сок по себи је неисказан за одржавање лепоте, кад се с дрвета узме и онако природан употреби, па је и употребљаван ваљда од времена како се човештво памти. Но проналазач је од њега направио балзам, који ванредно утиче на човекову лепоту и одржавање исте.

Како се тим балзамом намаже лице, то се одмах с њега очисте разне флеке и нечистота и лице се очисти, па добије своју лепу и светлу боју, а при том постаје свежије и нежније.

Овај балзам углади боре које се смежурају, углади рапе од богиња и кожу подмлади, те ова буде бела и нежна, очисти флеке, младеже, брадавице и други прираст. Једна боца са упутством кошта 1 фор. 50 новчића.

* Брезови сапун дра Ленђела *

врло пријатан препарат за кожу. Једно парче 60 новчића. Може се добити у свима већим апотекама. Главно стовариште у Будимпешти Josef Török Apotheke III. Király utcza. 715 11—13

Бр. 2514. 1903.

Објава темишварског вашара.

Овогодишњи св. Јозефи

ВЕЛИКИ ВАШАР

одржаће се 19. марта до укључиво 23. марта ове године по рим.

Сваковрсну марву дозвољено је дотеривати на велики вашар почевши у четвртак 19. марта зајутра 5 оати.

У Темишвару, 13. фебруара 1903.

Од варошке главне капетаније
Бандл Реже
вел. капетан.

Вашар банатских коња, рогате марве, оваца и свиња. 131 2—2

Вашар воћа, земљорадничких, трговачких и занатлијских производа.

КУЋА
БРОЈ 9. У ГЛАВНОЈ УЛИЦИ
у НОВОМ САДУ

продаје се уз повољне услове из слободне руке. Ближа извешћа даје

г. **Мита Кода**
у Н. Саду.

129 3—3

Заштитна марка

ФРАНЦОВА РАКИЈА
апотекара ВЕРТЕША

има при употреби најбољега дејства Због своје безусловне чистоте је пре свега згодна и за унутарњу и спољашњу употребу, а нарочито за тако омиљену масажу. Са ванредним се успехом употребљује против гихта, реуме и назеба, даље код уганутости, узетости запаљења, за јачање коже на глави и за прање уста; унутарња употреба за грчеве у стомаку, главобољу, несвестицу и т. д. Неопходно потребно за војнике, ловце, туристе, писмоноше и у опће за оне, који много пешаче. Право је само под овом заштитном марком. — Једно стакло 30 пот., 1 круна и 2 круне. Може се добити у апотекама и дрогеријама, а у НОВОМЕ САДУ код: Емер. Дицгена синова, Георга Фукса, Гајгера Јозефа, Карла Клајна, Оскара Клајна, Николе Костића, К. Либмана, Емил Меснера, Љ. Стефановића син, Браће Вагнера, Стев. Винклера, Јов. Војтовића; у ЗЕМУНУ код; А. Георгијевића, Стевана П. Крецула, Франц Мила, А. Младеновића, Н. Похања, Мартина Шерера мл., Францтал, Војислава Вујичића шпецерајска трговина, и Ферд. Жиге апотекара, као и онде, где се виде плакати са овом заштитном марком и директно код

L. Vértes, Adler-Apotheke, Lugos Nro 470

Одликовано на изложбама Риму, Остенде, Лондону и Паризу са златном медаљом, почасним крстом и почасном медаљом. 668 15—26

ШТАМПАРИЈА
ЂОРЂА ИВКОВИЋА
У НОВОМ САДУ

треба једног контуаристу, који је вешт кореспондент у **српском, мађарском** и **немачком** језику.

Првенство имају они, који су били код политичне општине као чиновници или су радили у адвокатским канцеларијама.

Оферти се имају на **српском, мађарском** и **немачком** језику поднети.

Ступање одмах. 164 2—3

Штајерских јабука!

Лепих јабука машанка из Штајерске разашиљем поштом у котарицама од 5 кила за **2 круне и 50 пот.** — Преко 5 кила количине жељезницом или лађом и рачунају се:

I. врста јабука 40 пот. од киле; II. врста 32 пот. а III. врста 24 п. по кили.

Јабуке се налазе у кући г. Фрање Луцијановића у Митровици, а купци нека се обраћају ради поручбине на

Конрада Гајера
у Митровици.

165 2—8

План за 6. разред XI лутрије.

Банкарска и мењачка радња

МИРОСЛАВА СПАИЋА
У МИТРОВИЦИ (Сремској)

Вучење почиње 26. марта а свршава се 22. априла 1903. год.

ЦЕНА

1/8 К 20·—, 1/4 К 40·—
1/2 К 80·—, 1/1 К 160·— 9—20 115

Лозове шаљем поштом само по пријему новца.

Овај шести разред имаде 133.000 добитака,

Покушајте игру у овом разреду, лако је могуће, да вам се мали улог богато награди.

Највећи добитак у сретном случају:
1,000.000 круна
(један милион)

Од ових 500 добитака последњи изучен добија награду

1	нагр. к.	600000	600000
1	доб. но	400000	400000
1	по	200000	200000
1	по	100000	100000
1	по	80000	80000
1	по	60000	60000
1	по	50000	50000
1	по	40000	40000
2	по	30000	60000
2	по	25000	50000
4	по	20000	80000
5	по	15000	75000
25	по	10000	250000
50	по	5000	250000
405	по	2000	810000
760	по	1000	760000
1140	по	500	570000
30600	но	200	6120000
33,000	доб. и нагр. к.		10,555,000

Сваковрсна семења за расад, Штоплова, гуме и воска за каламњење, плава камена и шаша, Фина, зејтина, пиринча и каве, Крупна и ситна грожђа, Крупна бадема и лешника, Минхенско шпатен пиво у флашама.

ДЕЛИКАТЕСА и ШПЕЦЕРАЈА ТРГОВИНА
Љ. СТЕФАНОВИЋА СИН, НОВИ САД
Основана 1866. Главна улица бр. 27. Телефон бр. 76.

Грчка лековита вина: Mavrodaphne, Cypro, Achaier, Malvasier.

Сваки дан свежа путера за тај. са спахилука надвојводе Албрехта.

Дебрецинске и енглеске меснате сланине.

Минералне воде. 751 18—

Израђује и позлаћује нове иконостасе.

МОТО! Прочитај па запамти
размисли ал' не касни
к' — оном: свој своме.

РУСКЕ
право златне и право сребрне золотыхъ и серебрныхъ као и чисто свилених тешких
ТКАНИНА

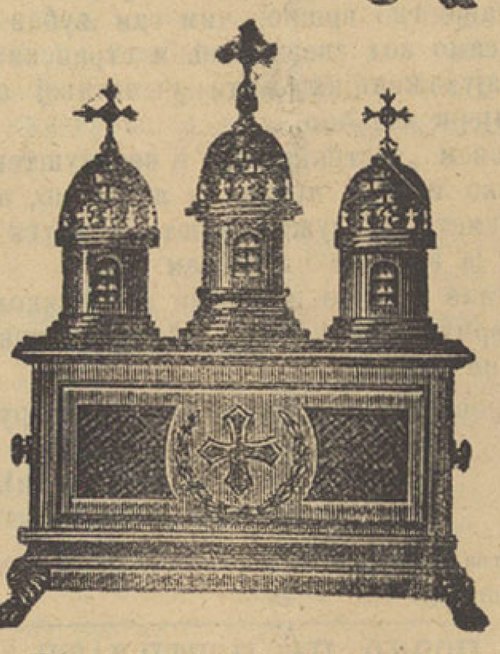

Која црквена општина, ктитор и приложник свете цркве жели имати, приложити и купити

одежда стихара, литија и барјака

од право руског, као што су некад наши стари куповали право златне и право сребрне као и чисто свилених тешких тканина који је врло леп а богат избор таквих тканина управо из велике православне Русије добила нека се обрати лично или писмено на искључиво прва творницу свих православних црквених утвари, светих икона и историчних слика.

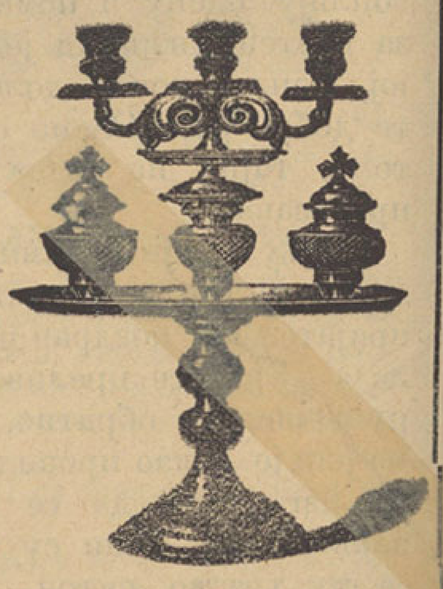

ЛУКЕ К. АЛЕКСИЈЕВИЋА.
НОВИ САД.

855 13—

Израђује разне Христове гробове.

Старе иконостасе и иконе обновљава.

За такође израде већ јавне свечане и занатлијске радње

Главни уредник Јаша Томић. Одговорни уредник Константин Брадваровић. Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.